

Sygn. akt III AUa 580/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 sierpnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Gawda (spr.)
Sędziowie:	SA Elżbieta Czaja SA Teresa Czekaj
Protokolant: st. prot. sądowy Krzysztof Wiater	

po rozpoznaniu w dniu 28 sierpnia 2013 r. w Lublinie

sprawy A. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o wznowienie postępowania zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 13 grudnia 2011 roku w sprawie VIII U 3831/11

w przedmiocie wypłaty emerytury

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 22 kwietnia 2013 r. sygn. akt VIII U 17/13

zmienia zaskarżony wyrok i oddala skargę.

III AUa 580/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 22 kwietnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Lublinie zmienił swój wyrok z dnia 13 grudnia 2011 r., wydany w sprawie VIII U 3831/11 i ustalił wnioskodawczyni A. O. prawo do wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011 r. do dnia 30 września 2012 r.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i rozważaniach prawnych:

Decyzją z dnia 20 kwietnia 2007 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. przyznał wnioskodawczyni A. O. prawo do emerytury od dnia 1 marca 2007 r. roku. Skarżąca pozostawała wtedy w stosunku pracy. Wypłata świadczenia została wówczas zawieszona z uwagi na kontynuowanie stosunku pracy.

Kolejny wniosek o emeryturę A. O. złożyła w dniu 26 sierpnia 2010 roku, wskazując, że nadal pozostaje w stosunku pracy. Decyzją z dnia 22 października 2010 roku organ rentowy przyznał skarżącej emeryturę od dnia 5 września 2010 roku. W tej dacie nie obowiązywał już (uchylony z dniem 8 stycznia 2009 roku) przepis art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stanowiący, iż prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego (bezsporne). W tej sytuacji Zakład Ubezpieczeń Społecznych wypłacał skarżącej świadczenie mimo, że nadal pozostawała w zatrudnieniu.

Od dnia 1 stycznia 2011 roku wszedł w życie przepis art. 103a ustawy emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, którego treść była tożsama z uchylonym wcześniej przepisem art. 103 ust. 2a cyt. ustawy. W związku z tym, w dniu 12 września 2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wydał decyzję o wstrzymaniu wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011 roku, z uwagi na kontynuowanie przez wnioskodawczynię zatrudnienia.

Odwołanie A. O. od powyższej decyzji zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 13 grudnia 2011 roku wydanym w sprawie VIII U 3831/11.

W dniu 29 października 2012 roku A. O. rozwiązała stosunek pracy, wobec czego decyzją z dnia 5 listopada 2012 roku pozwany podjął wypłatę emerytury od dnia 1 października 2012 roku.

W dniu 31 grudnia 2012 roku wnioskodawczyni złożyła skargę o wznowienie postępowania.

W oparciu o poczynione niesporne ustalenia Sąd Okręgowy zważył, że skarga o wznowienie postępowania jest dopuszczalna. Zgodnie z treścią art. 401¹ k.p.c. można żądać wznowienia postępowania również w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie. W świetle art. 407 § 2 k.p.c. w sytuacji określonej w art. 401¹ k.p.c. skargę o wznowienie wnosi się w terminie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Wnioskodawczyni wniosła skargę w wymaganym terminie, jak również wskazała podstawę warunkującą jej dopuszczalność.

W niniejszej sprawie podstawą wydania zaskarżonej w sprawie VIII U 3831/11 decyzji organu rentowego z dnia 12 września 2011 roku w przedmiocie wstrzymania wypłaty emerytury był przepis art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dodany do ustawy przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 roku Nr 257, poz.1726), obowiązujący od dnia 1 stycznia 2011 roku.

Przepis ten stanowi, iż prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Zgodnie z treścią art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, przepisy ustawy, o której mowa w art. 6 (o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) oraz ustawy, o której mowa w art. 18, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się, poczynając od dnia 1 października 2011 roku.

Przy zastosowaniu wskazanych przepisów organ rentowy wstrzymał wypłatę świadczenia emerytalnego.

W kwestii konstytucyjności wskazanych przepisów wypowiedział się Trybunał Konstytucyjny. W wyroku z dnia 13 listopada 2012 roku (Dz. U. z 2012 roku, poz. 1285) orzekł, że przepis art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie, w jakim znajdują zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 roku bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Trybunał wskazał, iż obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury, nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku. W stosunku do tych osób przepis art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych utracił bowiem moc obowiązującą z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw, czyli z dniem 22 listopada 2012 roku (Dz. U. z 2012 roku, poz. 1285).

Zgodnie zaś z treścią przepisu art. 190 ust. 1 Konstytucji orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Utrata mocy obowiązującej przepisu z powodu jego niezgodności z Konstytucją oznacza brak możliwości jego stosowania. W orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, iż wyrok Trybunału Konstytucyjnego ma skutki retroaktywne, a przez to zachodzi konieczność ponownego rozpoznania sprawy z pominięciem już niekonstytucyjnego przepisu (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2008 roku V CO 43/08 LEX nr 564856, wyrok z dnia 21 listopada 2006 roku, II PK 42/06 LEX nr 950622).

Przepis art. 28 wyżej wskazanej ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw został uchwalony w dniu 16 grudnia 2010 roku, a więc od tej daty został wyrugowany z porządku prawnego (jako niegodny z art. 2 Konstytucji), jednakże tylko w stosunku do osób, które nabyły prawo do emerytury w przedziale czasowym od 8 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku - bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Skoro zatem A. O. nabyła prawo do emerytury od dnia 5 września 2009 roku, wypłata emerytury w związku z decyzją z dnia 11 października 2011 roku nie powinna być wstrzymana od dnia 1 października 2011 roku.

Uwzględniając skargę o wznowienie postępowania Sąd Okręgowy na mocy art. 412 § 2 k.p.c. zmienił swój wyrok z dnia 13 grudnia 2011 roku wydany w sprawie oraz poprzedzając go decyzję organu rentowego z dnia 12 września 2011 roku i ustalił wnioskodawczyni prawo do wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011 roku do dnia 30 września 2012 roku.

Apelację od powyższego wyroku złożył pozwany organ rentowy zaskarżając wyrok w całości i zarzucając pominięcie art. 190 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i niewłaściwe zastosowanie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. oraz naruszenie art. 103a cyt. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez ustalenie prawa do wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011 r. do 30 września 2012 r.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie skargi.

Pozwany wywodził, że w jego ocenie wyrok Trybunału Konstytucyjnego wywiera skutki prawne od dnia ogłoszenia, w sposób określony w art. 190 ust. 3 Konstytucji RP a zatem na przyszłość. Trybunał ani w wyroku ani też w jego uzasadnieniu nie wskazał innej daty utraty mocy prawnej przepisów, uznanych za niezgodne z Konstytucją. Tym samym nie ma podstaw do stosowania wyroku do stanów prawnych istniejących przed jego ogłoszeniem. Brak podstaw do przyznania wnioskodawczyni prawa do wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r.

Z tych względów pozwany uznawał apelację za uzasadnioną.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja organu rentowego jest zasadna. Zgodzić się należy z Sądem Okręgowym, że skarga o wznowienie postępowania, złożona przez A. O. jest dopuszczalna, jednakże, w ocenie Sądu Apelacyjnego, nie zasługuje na uwzględnienie.

Wnioskodawczyni nabyła prawo do emerytury od dnia 1 marca 2007 r., pozostając jednocześnie w stosunku pracy. Kolejną decyzją organ rentowy przyznał skarżącej prawo do emerytury od dnia 5 września 2010 r. z uwagi na ukończenie 60 lat życia. Rozstrzygając niniejszą sprawę Sąd Okręgowy pominął fakt, że wnioskodawczyni po raz pierwszy nabyła prawo do świadczenia emerytalnego w dniu 1 marca 2007 r. i ta data jest decydująca dla oceny czy skarżąca mimo kontynuowania zatrudnienia nabyła prawo do realizacji świadczenia. Emerytura przyznana od dnia 1 marca 2007 r. byłaby skarżącej wypłacana pod warunkiem rozwiązania stosunku pracy, gdyż w tej dacie obowiązywał przepis art. 103 ust. 2 a cyt. ustawy o emeryturach i rentach z FUS, zgodnie z którym prawo do emerytury ulegało zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Przepis ten został uchylony z dniem 8 stycznia 2009 r. przez przepis art. 37 ust. 5 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz.U. Nr 228, poz.1507).

Z dniem 1 stycznia 2011 roku z mocy art.6 ust.2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 257, poz.1726) do ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych został dodany przepis art.103a, który stanowi, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Zgodnie z treścią art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie ustawy przepisy ustawy stosuje się, począwszy od dnia 1 października 2011 r.

W oparciu o ten przepis organ rentowy wydał zaskarżoną przez wnioskodawczynię decyzję z dnia 16 września 2011 r. wstrzymującą wypłatę emerytury z dniem 1 października 2011 r., ponieważ wnioskodawczyni nadal kontynuowała zatrudnienie.

Wyrokiem, na który powołuje się skarżąca, Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r. bez konieczności rozwiązywania stosunku pracy, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Z treści wyroku wynika zatem, że zakwestionowanie wskazanych w nim przepisów prawa ma charakter ograniczony tylko do określonej kategorii osób, a zatem stwierdzenie niekonstytucyjności tych przepisów ma charakter częściowy. Analiza przedstawionych powyżej okoliczności faktycznych wskazuje, że wnioskodawczyni, która prawo do emerytury nabyła od dnia 1 marca 2007 roku, nie mieści się w kręgu osób, w stosunku do których Trybunał Konstytucyjny stwierdził niezgodność z Konstytucją art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku.

Niekonstytucyjność wskazanych przepisów stwierdzona została w zakresie, w jakim znajdują zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 roku bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Wnioskodawczyni nabyła prawo do emerytury wprawdzie przed datą 1 stycznia 2011 roku, jednak w okresie obowiązywania art. 103 ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Treść orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego została potwierdzona w jego pisemnym uzasadnieniu dotyczącym skutków wyroku, gdzie w sposób wyraźny i jednoznaczny stwierdza się, że „obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury – nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku”, a więc po uchyleniu cytowanego wyżej art. 103 ust.2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a przed wejściem w życie art. 103a tej ustawy dodanego powołaną już wcześniej ustawą z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw. Trybunał stwierdził także, że rozpoznawana przez niego sprawa nie dotyczyła istoty rozwiązania zawartego w art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Nie ma znaczenia dla rozpoznania niniejszej sprawy, okoliczność, że wnioskodawczyni po ukończeniu 60 roku życia złożyła wniosek o wypłatę świadczenia, a organ rentowy przyznał prawo do emerytury od dnia 5 września 2010 r. Wnioskodawczyni prawo do emerytury uzyskała bowiem od dnia 7 marca 2007 roku na podstawie decyzji organu rentowego z dnia 28 marca 2007 roku, a jej wypłata była początkowo zawieszana z uwagi na kontynuowanie stosunku pracy.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem emerytura przyznana wnioskodawczyni po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego, w sytuacji gdy była ona uprawniona do wcześniejszej emerytury, nie stanowi nowego świadczenia. Prawo do emerytury wcześniejszej nie wygasa, a w związku ze spełnieniem warunku osiągnięcia wieku emerytalnego występuje - w warunkach określonych w ustawie – możliwość przeliczenia świadczenia (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2006 r. (I UZP 3/06 OSNP 2007/1-2/22,), wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 28.06.2012 r. (III AUa 430/12 LEX nr 1217820).

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny rozpoznając niniejszą apelację uznał, że niekonstytucyjność przepisów stwierdzona wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku, sygn. akt K 2/12 nie ma wpływu na treść wyroku objętego skargą, co powodować musiało jej oddalenie.

Apelacja organu rentowego jest zatem zasadna, gdyż Sąd Okręgowy wydał nietrafny i nieznajdujący umocowania prawnego wyrok.

Z tych względów i na mocy art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok i orzekł jak w sentencji.